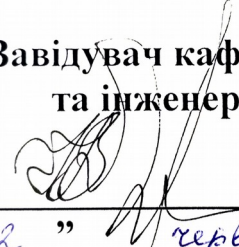

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра архітектури та інженерних вишукувань

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри архітектури
та інженерних вишукувань**

Височин І.А.
“ 12 ” червня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

1.АП.03 - Об'ємно-просторова композиція

Спеціальність: 191 «Архітектура та містобудування»

Освітня програма: Архітектура та містобудування

Факультет: будівельний

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «**Об'ємно-просторова композиція**» для студентів за спеціальністю **191 «Архітектура та містобудування»**.

Розробники: *Бородай А.С., к.арх., ст. викл. кафедри АтаІВ, Бородай Я.О., асист. кафедри АтаІВ*

Робочу програму схвалено на засіданні *кафедри архітектури та інженерних вишукувань*.

Протокол від “12” червня 2020 року № 12

Завідувач кафедри (підпис) (Височин І.А.)
(прізвище та ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми (підпис) (Височин І.А.)

Декан факультету (підпис) (Галасюк Н.В.)

Декан факультету (підпис) (Галасюк Н.В.)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації (підпис) ()

Зареєстровано в електронній базі: дата: 25.06 2020 р.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 19 – архітектура та будівництво (шифр і назва)	Нормативна
Модулів – 2	Спеціальність 191 – Архітектура та містобудування	Рік підготовки:
Змістових модулів: 2		2020-2021
Загальна кількість годин - 60		Курс
		2
		Семестр
		3-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітній ступінь: бакалавр	16
		Практичні, семінарські
		14
		Самостійна робота
		30
		Вид контролю: екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин самостійної і індивідуальної роботи до аудиторних занять становить:

для денної форми навчання - 50/50% (90/90)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: розвиток об'ємно-просторового сприйняття, уяви та мислення; вивчення основних видів композиції та закономірностей досягнення композиційної гармонії на ґрунті визначених співвідношень, пропорційності, масштабності, колориту, тональності, пластичності, поєднаних за допомогою ритму, контрасту, динамічності тощо.

Завдання: набуття навичок та вмій закономірного поєднання об'ємів та просторів у цілісну, гармонійну архітектурну форму як в абстрактних теоретичних роботах, так і в прикладних композиціях із конкретно заданими функцією та стилістикою.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- закономірності композиційного зв'язку елементів форми;
- загальні властивості та якості форми;
- види композиції та галузі їх застосування у реальній архітектурній практиці;
- загальні умови формування цілісної гармонійної архітектурної композиції;
- зв'язок між композицією, образом, функцією та конструкціями;

вміти:

- формувати окремі елементи в гармонійні групи за визначеними властивостями;
- використовувати композиційні закономірності для створення гармонійних форм;
- створювати цілісні, системні гармонійні композиції теоретичного та прикладного рівнів;
- застосовувати надбані знання у реальній архітектурній практиці;
- виконувати рекомпозицію та структурно-формальний аналіз композицій.

3. Програма навчальної дисципліни

(затверджено вченою радою СНАУ від 28.12.2016 протокол № 8)

Модуль 1

Змістовий модуль 1. «Основи формоутворення об'ємних композицій та їх основні види».

Тема 1. Основні види композиції. Загальні положення про різновиди композиції. Загальні риси площинної композиції. Загальні риси фронтальної композиції. Загальні риси об'ємної композиції. Загальні риси глибинно-просторової композиції. Приклади композицій.

Тема 2. Фронтальна композиція. Варіанти ідеї фронтальної композиції. Визначення і загальні риси. Основні ознаки фронтальної композиції. Головні умови фронтальності композиції. Види фронтальної композиції. Прийоми і засоби побудови фронтальної композиції.

Тема 3. Об'ємна композиція. Варіанти ідеї об'ємної композиції. Визначення і загальні риси об'ємної композиції. Головні умови об'ємності композиції. Різновиди фронтальної композиції. Прийоми і засоби побудови об'ємної композиції.

Тема 4. Глибинно-просторова композиція. Варіанти ідеї глибинно-просторової композиції. Визначення і загальні риси об'ємно-просторової композиції. Головні умови глибинності композиції. Різновиди глибинно-просторової композиції.

Змістовий модуль 2. «Засоби і прийоми створення різних типів об'ємних композицій»

Тема 5. Пропорціонування як метод кількісного узгодження частин і цілого. Затвердження ідеї композиції. Поняття пропорціонування. Площина і об'єм як система поділів. Геометричні методи пропорціонування. Пропорційні системи. Архітектурні приклади пропорціонування. Співвідношення архітектурних форм за ознаками співставлення.

Тема 6. Роль макетування у вивченні об'ємно-просторових форм. Робота над ескізом фронтальної композиції. Поняття макету і моделі. Сутність і особливості макетування. Макетування як засіб розкриття особливостей сприйняття об'ємно-просторової форми.

Тема 7. Матеріал і техніка макетування. Робота над ескізом об'ємної композиції. Основні види матеріалів у макетуванні. Макетування з паперу і картону. Макетування у пластиліні і гіпсі. Типи елементів у макетуванні. Значення під макетника. Техніка макетування.

Тема 8. Об'ємно-просторова композиція, як модель проектування. Робота над ескізом глибинно-просторової композиції. Виконання чистової композиції в матеріалі. Морфологічні особливості архітектурного об'єкта і об'ємної моделі. Специфіка творчої роботи над об'ємно-просторовою композицією. Об'ємне моделювання як метод проектного пошуку. Роль об'ємного моделювання в проектному процесі сучасного архітектора.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Основи формоутворення об'ємних композицій та їх основні види.						
Тема 1. Основні види композиції.	2	2	-	-	-	-
Тема 2. Фронтальна композиція.	8	2	2	-	-	4
Тема 3. Об'ємна композиція.	8	2	2	-	-	4
Тема 4. Глибинно-просторова	8	2	2	-	-	4

композиція.						
Разом за змістовим модулем 1	26	8	6	-	-	12
Модуль 2						
Змістовий модуль 2. Засоби і прийоми створення різних типів об'ємних композицій.						
Тема 5. Пропорціонування як метод кількісного узгодження частин і цілого.	8	2	2	-	-	4
Тема 6. Роль макетування у вивченні об'ємно-просторових форм.	8	2	2	-	-	4
Тема 7. Матеріал і техніка макетування.	8	2	2	-	-	4
Тема 8. Об'ємно-просторова композиція, як модель проектування.	10	2	2	-	-	6
Разом за змістовим модулем 2	34	8	8	-	-	18
Усього годин	60	16	14	—	-	30

5. Тематика та план лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Осінній семестр (3-й семестр)		
1.	Тема 1. Основні види композиції. План. 1. Загальні положення. 2. Загальні риси площинної композиції. 3. Загальні риси фронтальної композиції. 4. Загальні риси об'ємної композиції. 5. Загальні риси глибинно-просторової композиції. 6. Приклади композицій.	2
2.	Тема 2. Фронтальна композиція. План. 1. Визначення і загальні риси. 2. Основні ознаки фронтальної композиції.	2

	3. Головні умови фронтальності композиції. 4. Види фронтальної композиції. 5. Прийоми і засоби побудови фронтальної композиції. 6.	
3.	Тема 3. Об'ємна композиція. План. 1. Визначення і загальні риси об'ємної композиції. 2. Головні умови об'ємності композиції. 3. Різновиди фронтальної композиції. 4. Прийоми і засоби побудови об'ємної композиції.	2
4.	Тема 4. Глибинно-просторова композиція. План. 1. Визначення і загальні риси об'ємно-просторової композиції. 2. Головні умови глибинності композиції. 3. Різновиди глибинно-просторової композиції.	2
5.	Тема 5. Пропорціонування як метод кількісного узгодження частин і цілого. План. 1. Поняття пропорціонування. 2. Площина і об'єм як система поділів. Геометричні методи пропорціонування. 3. Пропорційні системи. 4. Архітектурні приклади пропорціонування. 5. Співвідношення архітектурних форм за ознаками співставлення.	2
6.	Тема 6. Роль макетування у вивченні об'ємно-просторових форм. План. 1. Поняття макету і моделі. 2. Сутність і особливості макетування. 3. Макетування як засіб розкриття особливостей сприйняття об'ємно-просторової форми.	2
7.	Тема 7. Матеріал і техніка макетування. План. 1. Основні види матеріалів у макетуванні. Макетування з паперу і картону. 2. Макетування у пластиліні і гіпсі. 3. Типи елементів у макетуванні. 4. Значення під макетника. 5. Техніка макетування.	2
8.	Тема 8. Об'ємно-просторова композиція, як модель проектування.	2

	План. 1. Морфологічні особливості архітектурного об'єкта і об'ємної моделі. 2. Специфіка творчої роботи над об'ємно-просторовою композицією. 3. Об'ємне моделювання як метод проектного пошуку. 4. Роль об'ємного моделювання в проектному процесі сучасного архітектора.	
Разом		16

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Осінній семестр (3-й семестр)		
1.	Робота над варіантами ідеї фронтальної композиції. 1. Розробка 1-го варіанту фронтальної композиції в олівці на форматі А5. 2. Розробка 2-го варіанту фронтальної композиції в олівці на форматі А5. 3. Розробка 3-го варіанту фронтальної композиції в олівці на форматі А5.	2
2.	Робота над варіантами ідеї об'ємної композиції. 1. Розробка 1-го варіанту об'ємної композиції в олівці на форматі А5. 2. Розробка 2-го варіанту об'ємної композиції в олівці на форматі А5. 3. Розробка 3-го варіанту об'ємної композиції в олівці на форматі А5.	2
3.	Робота над варіантами ідеї глибинної композиції. 1. Розробка 1-го варіанту глибинної композиції в олівці на форматі А5. 2. Розробка 2-го варіанту глибинної композиції в олівці на форматі А5. 3. Розробка 3-го варіанту глибинної композиції в олівці на форматі А5.	2
4.	Затвердження ідей. Робота над ескізом та погодження фронтальної композиції. 1. Розгляд варіантів ідей об'ємно-просторових композицій. 2. Погодження найбільш оптимального варіанта ідеї кожного виду об'ємно-просторової композиції. 3. Робота над ескізом фронтальної композиції в пластиліні. 4. Погодження ескізу фронтальної композиції у пластиліні.	2

5.	Робота над ескізом та погодження об'ємної композиції. 1. Робота над ескізом об'ємної композиції в пластиліні. 2. Розгляд та усунення зауважень по ходу роботи над ескізом об'ємної композиції в пластиліні. 3. Погодження ескізу об'ємної композиції у пластиліні.	2
6.	Робота над ескізом та погодження глибинної композиції. 1. Робота над ескізом глибинної композиції в пластиліні. 2. Розгляд та усунення зауважень по ходу роботи над ескізом глибинної композиції в пластиліні. 3. Погодження ескізу глибинної композиції у пластиліні.	2
7.	Робота над чистовою композицією в об'ємі у матеріалі. 1. Обрання найбільш оптимального ескізу об'ємно-просторових композицій для виконання чистовика. 2. Підбір раціонального матеріалу для виконання чистовика об'ємно-просторової композиції. 3. Виконання об'ємно-просторової композиції начисто в матеріалі.	2
Разом		14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Осінній семестр (3-й семестр)		
1.	Робота над 2-ма альтернативними варіантами ескіз-ідеї фронтальної композиції. 1. Доопрацювання другого варіанту ескіз-ідеї фронтальної композиції за зауваженнями. 2. Доопрацювання третього варіанту ескіз-ідеї фронтальної композиції за зауваженнями.	4
2.	Робота над 2-ма альтернативними варіантами ескіз-ідеї об'ємної композиції. 1. Доопрацювання другого варіанту ескіз-ідеї об'ємної композиції за зауваженнями. 2. Доопрацювання третього варіанту ескіз-ідеї об'ємної композиції за зауваженнями.	4
3.	Робота над 2-ма альтернативними варіантами ескіз-ідеї глибинної композиції. 1. Доопрацювання другого варіанту ескіз-ідеї глибинної композиції за зауваженнями. 2. Доопрацювання третього варіанту ескіз-ідеї глибинної композиції за зауваженнями.	4
4.	Робота в пластиліні над ескізом фронтальної композиції. 1. Підготовка однорідного пластиліну для виконання	4

	ескізу фронтальної композиції. 2. Виконання основного об'єму фронтальної композиції у пластиліні. 3. Виконання деталей і частин фронтальної композиції за зауваженнями.	
5.	Робота в пластиліні над ескізом об'ємної композиції. 1. Підготовка однорідного пластиліну для виконання ескізу об'ємної композиції. 2. Виконання основного об'єму об'ємної композиції у пластиліні. 3. Виконання деталей і частин об'ємної композиції за зауваженнями.	4
6.	Робота в пластиліні над ескізом глибинної композиції. 1. Підготовка однорідного пластиліну для виконання ескізу глибинної композиції. 2. Виконання основного об'єму глибинної композиції у пластиліні. 3. Виконання деталей і частин глибинної композиції за зауваженнями.	4
7.	Робота над чистовою роботою об'ємно-просторової композиції в матеріалі. 1. Підготовка підмакетника для виконання чистовика об'ємно-просторової композиції. 2. Підготовка матеріалу (картону, гіпсу, дерева, пінополістиролу) для виконання чистовика об'ємно-просторової композиції. 3. Виклеювання чистовика об'ємно-просторової композиції.	6
Разом		30

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. **Словесні:** пояснення, лекція, інструктаж, робота з книгою.

1.2. **Наочні:** демонстрація, ілюстрація, спостереження.

1.3. **Практичні:** практична робота.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

2.1. **Аналітичний**

2.2. **Дедуктивний метод**

2.3. **Традуктивний метод**

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

3.2. **Частково-пошуковий (евристичний)**

3.4. **Репродуктивний** (суть: можливість застосування вивченого на практиці).

3.5. **Пояснювально-демонстративний**

4. **Активні методи навчання** – використання технічних засобів навчання, групові дослідження, самооцінка знань, використання опорних конспектів лекцій.

5. **Інтерактивні технології навчання** – використання мультимедійних технологій, діалогове навчання.

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС

2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)

3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:

- рівень знань, продемонстрований на практичних, лабораторних та семінарських заняттях;

- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;

- виконання аналітично-розрахункових завдань;

- письмові завдання при проведенні контрольних робіт;

4. Пряме врахування у підсумковій оцінці виконання студентом певного індивідуального завдання:

- розрахунково-графічна робота.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

При формі контролю «іспит» (осінній семестр – 3-й)

Поточний контроль та самостійна робота							С Р С	Разом за модулі та СРС	Ате- ста- ція	Підсумко- вий тест - екзаме	Су- ма
Змістовий модуль 1 - 10 балів		Змістовий модуль 2 – 30 балів									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7					
5	5	6	6	6	6	6	15	55 (40+15)	15	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамєну, курсового проекту (роботи),	для заліку

діяльності		практики, диференційованого заліку	
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до практичних робіт з дисципліни «Об'ємно-просторова композиція» для студентів II курсу напряму підготовки 6.060102 «Архітектура», А.С. Бородай.
2. Конспект лекцій з дисципліни «Об'ємно-просторова композиція» для студентів II курсу напряму підготовки 6.060102 «Архітектура», А.С. Бородай.
3. Пакет візуального супроводження з дисципліни «Об'ємно-просторова композиція», А.С. Бородай.
4. Роботи методичного фонду.

12. Рекомендована література

Базова

1. Араухо И. Архитектурная композиция. – М.: Высшая школа, 1982. – 208 с.: ил.
2. Божко Ю.Г. Основы архитектоники и комбинаторики формообразования. – Харьков, Выща школа, 1984. – 184 с.: ил.
3. Иконников А.В., Степанов Г.П. Основы архитектурной композиции. – М.: Искусство, 1971. – 224 с.: ил.
4. Кринский В.Ф., Ламцов И.В., Туркус М.А. Элементы архитектурно пространственной композиции. – М.: Стройиздат, 1968. – 168 с.: ил.
5. Основы архитектурной композиции и проектирования / Под общ. ред. А.А.Тица. – К.: Выща школа, 1976. – 256 с.: ил.

Допоміжна

1. Арнхейм Р. Динамика архитектурных форм. – М.: Стройиздат, 1984. – 192 с.: ил.
2. Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. – М.: Прогресс, 1974. – 392 с.: ил.

3. Архитектура и эмоциональный мир человека. – М.: Стройиздат, 1985. – 208 с.: ил.
4. Зайцев А. Наука о цвете и живопись. – М.: Искусство, 1986. – 158 с.: ил.
5. Иконников А.В. Функция, форма, образ в архитектуре. – М.: Стройиздат, 1986. – 288 с.: ил.
6. Иконников А.В. Художественный язык архитектуры. – М.: Искусство, 1985. – 175 с.: ил.
7. Середюк И.И. Восприятие архитектурной среды. – Львов, Выща школа, 1979. – 202 с.: ил.
8. Теория композиции в советской архитектуре / Под ред. Л.И.Кирилловой. – М.: Стройиздат, 1988. – 256 с.: ил.
9. Цойгнер Г. Учение о цвете. – М.: Стройиздат, 1971. – 159 с.: ил.
10. Черников Я. Конструкция архитектурных и машинных форм. – Л.: Издво ленингр. общва архров, 1931. – 232 с.: ил.

13. Інформаційні ресурси

1. http://archvuz.ru/2014_2/17
2. <http://kpfu.ru/pdf/portal/oop/85690.pdf>
3. <http://www.dizayne.ru/txt/3sozd0106.shtml>